Boksbaardvlinder zorgen onder de nachtvlinders

Tekst:
Willem Ellis
Werkgroep
Vlinderfaunistiek
& Dick Groenendijk
De Vlinderstichting

De boksbaardvlinder (*Amphipyra tragopoginis*) zal voor veel vlinderaars een onbekende soort zijn. Het is een relatief zeldzaam klein muisgrijs uiltje dat alleen 's nachts actief is en uit een serie nieuwe berekeningen blijkt dat de soort bovendien een van de snelst afnemende soorten nachtvlinders in Nederland is. Reden genoeg om dit zorgenkindje eens onder de loep te nemen.

Ab H. Baas

De boksbaardvlinder is een van de snelst achteruitgaande nachtvlinders in Nederland; het waarom is onduidelijk.

De Nederlandse naam boksbaardvlinder is eigenlijk misleidend. De soort heeft namelijk geen enkele binding met 'boksbaard', een oude naam voor de plant morgenster. De Engelsen hebben een veel betere naam gekozen. Daar heet de soort 'mouse moth' wat verwijst naar het nogal muisachtige voorkomen van de vlinder en zijn schichtige gedrag. Want zodra de vlinder wordt gestoord, rent hij snel weg om dekking te zoeken.

Sterke achteruitgang

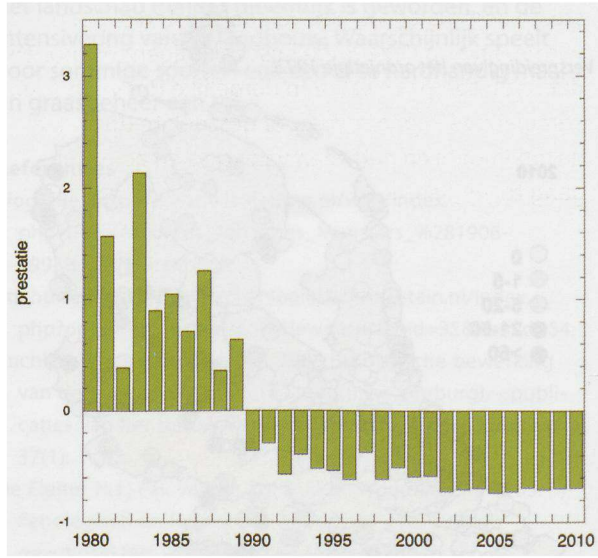
Uit nieuwe berekeningen blijkt dat in Nederland de soort zeer sterk achteruitgaat. Als we kijken naar een vergelijking met eerdere periodes, dan zien we weliswaar wat schommelingen in vroegere periodes, maar vanaf 1990 is de presentie eigenlijk nog niet zo slecht geweest. Het is duidelijk grote ernst en het tempo waarin de soort tegenwoordig achteruitgaat is heel groot, zo blijkt ook als we inzoomen op de periode vanaf 1980

Waar ligt dat aan?

Uiteindelijk blijkt de boksbaardvlinder in Nederland een van de sterkst achteruitsnellende soorten nachtvlinders te zijn. De vraag is natuurlijk waar dat aan ligt. Daar is vooralsnog eigenlijk geen antwoord op te vinden. De boksbaardvlinder komt in diverse leefgebieden voor en ook verspreid over het hele land. Als waardplant worden verschillende kruidachtige planten genoemd, waar ook niet iets bijzonders mee aan de hand blijkt te zijn. Kortom: de boksbaardvlinder lijkt een soort als vele andere, zonder speciale eisen.

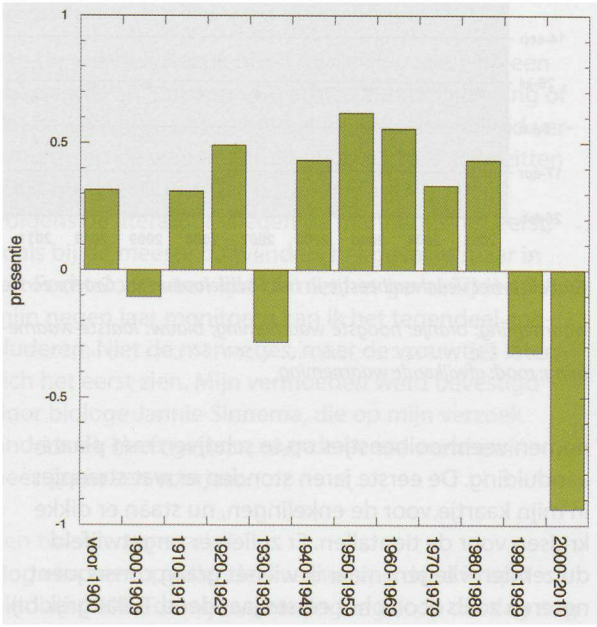
Omringende landen

Heel vreemd dus, dat het met deze soort bij ons zo sterk bergaf gaat. In Engeland en Ierland is de situatie namelijk veel minder zorgwekkend. Ook in Duitsland staat de soort niet te boek als bedreigd. In België lijkt de situatie vergelijkbaar met die in Nederland. Vlinderkenner Chris Steeman schrijft desgevraagd dat de soort tegenwoordig in België een zeldzame verschijning is, terwijl het vroeger een redelijk algemene soort was.

Jaarlijkse prestatie van de boksbaardvlinder vanaf 1980. Op Vlindernet kunt u lezen hoe de prestatie en ook de presentie worden berekend. Voor beide parameters geldt dat goede jaren een positieve waarde en slechte jaren een negatieve waarde hebben.

kindje

Presentie van de boksbaardvlinder in periodes van tien jaar.

Rode Lijst

Op dit moment wordt er gewerkt aan een Rode Lijst nachtvlinders. De boksbaardvlinder is door zijn sterke achteruitgang een van de soorten die een vermelding op deze Rode Lijst zal krijgen. We hopen dat het uitbrengen van een dergelijke Rode Lijst een stimulans zal zijn om meer onderzoek te doen aan nachtvlinders en patronen van voor- en achteruitgang te verklaren.